

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio LXXV. De Sacramentali præsentia Christi in Eucharistia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

stantiam panis, ubi iam tamen hypostaticè verbo.

XII. Hunc errorem optimè confutavit Algerus, qui eodem cum Ruperto tempore floruit.

XIII. Rejicitur ulterius hic Impanationis error ex illis Christi

sicut semel fuit pro nobis verbum incarnatum, ita docet hic Auctor sapius esse Impanatum: unde Bellarminus libro tertio de Eucharistiâ, capite undecimo, ait Rupertum fuisse primum auctorem erroris de Impanatione per unionem hypostaticam.

Hunc errorem, sicut & alios de Eucharistiâ eo tempore exortos acutissimè refutavit Algerus, qui eodem tempore cum Ruperto vixit, ut notat ibidem Bellarminus, & contra eum est primò, nam hæc doctrina expressè est contra Tridentinum sessionem decima-tertiâ, canone secundo, ubi sic habet: Si quis dixerit, in Sacro-sancto Eucharistiâ Sacramento remanere substantiam panis & vini, unâ cum corpore & sanguine Domini nostri JESU CHRISTI, negaveritq; mirabilem illam & singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis & vini; anathema sit: in hac vero Ruperti sententiâ manet substantia panis unita hypostaticè verbo, & consequenter non conversa in corpus Christi, ergo.

Secundò contra illum est; Christus enim Joannis sexto ait: Panis quem ego dabo, caro mea est, unde licet in hac sententiâ dici possit panis corpus Christi, id est corpus unitum verbo, non tamen caro Christi, nam propter solam unionem

panis cum carne, in eadem substantiâ non potest panis dici caro, sicut nec verè dici potest corpus Christi est anima, licet uniat in eodem supposito, cujus ratio est, quia prædicationes quæ fiunt per communicationem idiomatum, solum dicuntur de supposito, partes autem non sunt supposito.

Tertiò, Mathæi vigesimo sexto dicit Christus: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; unde Patres omnes asserunt in Eucharistiâ dari nobis corpus Christi carneum sumptum de Virgine, & verba quod pro hominibus fuit affixum Cruci, & versum à Virgine, quod; pro hominibus fuit affixum Cruci.

Deinde, ut optimè notat Bellarminus citatus, nulla urgens ratio est, cur verbum uniat se hypostaticè pani, cum tamen secundùm Patres & Theologos, gravissima requiratur causa, ut Deus naturæ ulli creatæ, etiam Angelicæ hoc modo uniat. Præterea cum unio hypostatica sit res in se adeo excellens, & donum omnium maximum, non est verisimile de novo toties diebus singulis fieri.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA QUINTA.

De Sacramentali præsentia Christi in Eucharistiâ.

EANDEM rem non definitivè tantùm; hoc enim fide certum est ex mysterio Eucharistiæ, sed etiam circumscriptivè poni posse in duobus locis, latè ostendi Disputatione trigesima-quintâ Physicorum, dum de ubicatione, neque hoc loco de eâ re quidquam adjiciam, cum quæstio sit Philosophica, & in Philosophia discussa.

SECTIO PRIMA.

Quâ ratione existat Christus in hostiâ consecratâ.

I. Circa modum quo Christus sub panis & vini speciebus in hoc Sacramento existit, non parva est

EXPLICATIS terminis à quo & ad quem transsubstantiationis in hoc mysterio, dum per eam constituitur Christus sub panis & vini speciebus, destructâ utriusque substantiâ, aliisque circa hanc conversionem difficultatibus expeditis, nunc de præsentia ipsâ Christi sub speciebus, modòque

existendi ejus dicendum; qua in re non parva est inter Theologos dissensio, opinionumque varias inter se dissensio. Quid mihi verisimilius videtur, hac sectione declarabo.

Supponendum in primis tanquam certum, præsentiam hanc, quam habet Christus in Sacramento diversissimæ rationis esse à præsentia illâ quam habet extra Sacramento; primò enim, hæc non obstante penetrat Christus cum speciebus panis & vini, quod præsentia ejus naturali non competit. Deinde, ejusmodi est hæc præsentia, ut non solum non adimat penetrationem corporis Christi cum quantitate, sed nec ipsarum partium corporis Christi inter se, ut postea videbimus.

Totum

III. Fide certum est, totum Christum sub utraque specie contineri.

Totum Christum sub utraque specie contineri fide certum est, & definitum tum in Florentino, in decreto ad Armenos, tum Tridentino, sessione decimâ tertiâ, canone tertio contra hæreticos nostri temporis: tum etiam olim à Julio primo contra hæreticos quosdam intinctores ditos, quod panis species intinctas speciebus vini ad complementum communionis dabant, hoc factò innuentes existimare se sanguinem sub speciebus panis non contineri. A quo etiam errore immunes fortè non erant hæretici illi, qui communionem sub utraque specie necessariam esse asseriebant. Contra hunc errorem facit præterea auctoritas Patrum omnium, qui unâ voce affirmant totum Christum sub utraque specie contineri; probaturque apertè ex ipsis verbis Christi Joannis sexto, ubi ait: *Ego sum panis vivus, & postea: Qui manducat me vivet propter me, &c.*

IV. Certum in super est, sub singulis speciebus divisi esse totum Christum.

Deinde, sub singulis speciebus partibus divisus esse totum Christum non minus certum est, & definitum in Tridentino sessione decimâ tertiâ, canone tertio, his verbis: *Si quis negaverit in venerabili Sacramento Eucharistia sub unaquaque specie, & sub singulis ejusque speciei partibus, separatione factâ totum Christum contineri, anathema sit.* Ratio est, quia juxta communem doctrinam Theologorum tandiu manet Christus sub speciebus panis, aut vini, sub quibus per consecrationem semel fuit constitutus, quamdiu maneret substantia panis, si ibi ante divisionem fuisset: unde nisi in partes adeo exiguas dividantur species, ut sint minores minimo naturali, si panis habeat minimum, manebit sub iis Christus.

V. Prima nonnullorum sententia est, Christum semel tantum esse in quavis hostiâ, ita ut totus totus hostiâ, & pars parti respondeat.

Quod ergo in præfenti quaerimus est, Utrum in singulis hostiâ partibus ante divisionem sit tota Christi substantia. Qua in re opinantur aliqui Christum semel tantum esse in unaquaque hostiâ, ita ut totus totus hostiâ, & pars parti respondeat: post fractionem verò dicunt totum Christum similiter esse sub singulis partibus, sicut in speculo contingit, in cujus fractis partibus eodem modo est tota facies sicut antea in speculo integro: ita Albertus in quarto, distinctione decima tertiâ, articulo undecimo, & alii nonnulli.

VI. Hac sententia ab omnibus merito rejicitur.

Sed hæc opinio ab omnibus rejicitur, tum quia in parvâ hostiâ non potest hoc modo statui totus Christus sine magnâ conspitatione & indecente partium contorsione, nec si panis major humano corpore consecraretur, sine rarefactione & magnâ corporis Christi dilatatione, tum quia quoties vel hostiâ frangitur, vel duæ partes vini seorsim consecratæ commiscuntur, desineret Christus esse sub partibus, & denuò constitueretur in toto, vel desineret esse in toto, & esset in partibus, tum denique, quia est contra Concilia & definitiones Pontificum, quas postea asseremus, in quibus habetur Christum totum esse in singulis hostiâ partibus præsentem. Unde Vasquez disp. centesimâ octogesimâ octavâ, cap. secundo Albertum excusat; dicitque cum solum velle Christum esse semel in totâ hostiâ ante separationem, id est non esse ibi per plures præsentias, non tamen negare quin sit in toto, & singulis partibus per eandem præsentiam.

VII. Secunda sententia affirmat Christum esse totum in toto, & totum in

Secunda sententia tribuitur Sancto Bonaventuræ, Halensi, Gabrieli & aliis, ac planè eam tenere videtur Pater Coninck hic, quaestione 76. artic. tertio, num. 49. licet difficulter illam concipi posse assermet. Docet itaque hæc sententiâ, Christum ante divisionem esse totum in toto, & totum instar Spiritus in singulis illis hostiâ partibus.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

bus, quæ tantam habent quantitatem, ut si ante consecrationem separarentur ab invicem, maneret in iis substantia panis, quæ proinde vocantur partes minimæ, seu minimi naturalis, & sunt tantum finite: in iis verò partibus quæ his minores sunt, & vocantur partes minores minimis aut Christum esse quidem totum, sed semel tantum instar rei materialis, ita ut totus toti, & pars parti respondeat.

quibusdam partibus, non in omnibus.

Hæc sententia minus placet quàm præcedens, nam præterquam quod non salvet loquutiones Conciliorum, & Pontificum, ut postea videbimus, habet difficultates omnes communis sententiæ asserentis Christum esse totum in toto & totum in quavis parte modo spirituali, & præterea alias addit multo graviores. Quod habeat difficultates omnes communis sententiæ patet; si enim sit modo spirituali in ullâ parte minimâ, ergo ibi recurrit difficultas infiniti, & æquè ratione illius partis debet solvere quomodo Christus non sit infinitus ibi replicatus, ac debet communis sententiæ ratione spiritualis existentia in totâ hostiâ, nam in quavis parte minimâ sunt infinitæ partes proportionales, in quibus singulis non minus debet esse totus Christus spirituali modo replicatus quàm est anima rationalis in quavis minimâ parte corporis, aut Angelus in simili parte spatii, in qua tamen ita sunt, ut sint in minore & minore in infinitum.

VIII. Hac sententia habet omnes difficultates communis opinionis, & alius superaddit.

Quod verò superaddat peculiarem difficultatem probatur, secundum hanc enim sententiam sequitur Christum non esse omnino in hostiâ consecratâ. Probatur: nulla enim est pars minimâ, in qua non sint duæ vel plures minores minimâ, cum omnes hujusmodi partes componantur ex minoribus; si enim sumatur mediâ pars illius partis minimæ, est minor minimâ, sed non est juxta hanc sententiam in ullâ parte minore minimâ, ergo est in neutrà medietate illius partis, ergo nec in totâ illâ parte: sicut optime quis argueret, anima est in neutra medietate digiti, ergo non est omnino in digito.

IX. Ostenditur, juxta prædictam sententiam sequi Christum non esse omnino in hostiâ consecratâ.

Dices, hæc duæ medietates, cum sint sibi invicem unitæ faciunt unam minimam. Contra, non minus quavis pars minor minimâ est unita parti sibi simili, quàm hæc duæ medietates, quare ergo similiter non constituet unam partem minimam cum illâ, sicquæ nulla erit in speciebus illius pars minor minimâ, cum nulla sit quæ non uniatur alteri parti sibi simili, unæ autem ipsi, est componere unam minimam partem cum illâ, sicquæ ante discontinuationem nulla est pars minor minimâ, si completè sumatur pars minor minimâ, completè enim sumpta connotat separationem ab aliis, alioqui quævis pars ejusdem magnitudinis cum hac, erit minor minima, nec est major ratio cur una sit minor minimâ quàm alia, præsertim cum omnes in pane & vino sint homogeneæ.

X. Cum partes minores minimi sint sibi invicem unitæ, faciunt unam partem, sicquæ vel in illis etiam est Christus, vel non est omnino in ullâ.

Præterea, vel in partibus illis minoribus minimis dicunt hi Auctores non esse omnino Christum, vel esse modo quantitativo, ita ut totus sit in totâ illâ parte, & pars in parte illius, primum non audent asserere, sequeretur quippo non esse Christum in totâ hostiâ, si ergo dicant secundum, sicut dicunt, jam contra eos faciunt nonnulla ex argumentis contra primam sententiam allatis.

XI. Non satis se expeditur hi Auctores ab argumentis contra primam sententiam allatis.

Dicendum itaque, Christum post consecrationem non solum esse totum in tota hostiâ, sed etiam totum in quavis ejus particula: ita Sanctus

XII. Christus est totus in totâ, & totus.

Tom. II.

ius in quilibet parte hostia consecrata.

Thomas hic, & Theologi communiter. Probatur primò ex Concilio Tridentino sessione 13. licet enim canone tertio dicat Christum esse totum sub singulis partibus hostiæ, separatione facta, in fine tamen capituli tertii de eadem re tractans omittit particulas illas *separatione facta*, & absolute ait Christum totum esse sub singulis hostiæ partibus; sic enim habet: *Totus & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie, & sub ejus partibus existit.*

XIII. *Docet Hilarius Pontifex, in quacunque parte specierum est pars Christi, esse totum Christum.*

Secundò probatur ex capite ubi pars distinctione 2. de consecratione, in quo capite expressè docet Hilarius Pontifex in quacunque parte specierum est pars Christi, esse totum Christum, per quod manifestè refellitur, non solum prima sententia, quæ ponebat Christum semel tantum in hostiæ presentem, & modo quantitativo, sed etiam secunda, quæ ipsum hoc modo statuit in quavis parte minore minimâ. Suppono autem in presenti effectum formalem quantitatis non consistere in actuali impenetrabilitate, sed solum in radicali; Christus enim hic retinet suam quantitatem, sicut etiam retinuit in nativitate, & resurrectione, & cum ad discipulos ingressus est januis clausis, cum tamen in his casibus actu penetraretur cum aliis rebus quantis.

XIV. *Objic. Ergo presentia Christi sub quavis hostiæ sunt infinita.*

Dices: Si in singulis partibus illarum specierum sit totus Christus, ergo tot habet presentias, quot sunt partes in speciebus, sed partes specierum sunt infinitæ, ergo & presentia. In primis dico secundam sententiã non effugere hanc difficultatem, cum in quavis parte minimâ ponat Christum replicatum in singulis partibus specierum sicut anima replicatur in quavis parte corporis. Respondetur itaque, vel hanc presentiam esse indivisibilem & nullas habere partes, ut aliqui volunt, tunc autem nulla quoad hoc est difficultas: vel est divisibilis, tunc verò dicimus, sicut ipsa quantitas constituit simpliciter totum Christum finitam, quamvis in se contineat infinitas partes integrales, seu communicantes, ita licet hæc presentia in se habeat infinitas partes integrales, constituere poterit unam presentiam finitam, nec Christus in hostiæ erit infinitus simpliciter, sed tantum secundum quid, ut omnes fateri debent de animâ Christi, & respectu specierum, quibus subest, & corporis quod informat.

SECTIO SECUNDA.

Utrum totus Christus, non in partibus tantum, sed etiam in punctis seu indivisibilibus hostiæ existat.

I. *Prima sententia negat Christum in indivisibilibus hostiæ existere.*

PRIMA sententia est negativa: ita conformiter ad suam sententiã sectione præcedente numero quinto relata Albertus; dum enim ait totum Christum semel tantum esse sub unâ hostiæ, partibus verò hostiæ, non totum corpus, sed partes ejus partibus hostiæ respondere, à fortiori dicit totum Christi corpus non respondere indivisibilibus.

II. *Ex iis etiam qui totum Christum sub singulis hostiæ parti-*

bus hostiæ totum contineri dicebant, Scotus in quarto, dist. 10. quæst. 9. negat contineri sub indivisibilibus, idem tenet Richardus dist. 10. art. sexto, quæst. 2. Mayro quæst. 2. ex recen-

tioribus verò Valquez hic, disp. 184. cap. quarto, negat Christum presentem esse sub hisce indivisibilibus. Idem docet Henriquez lib. octavo, cap. vigesimo septimo, num. quinto, asserens contrariam sententiã, quam ipse aliquando tenuerat esse falsam, & contra torrentem Doctorum, atque in publicâ thesium defensione Salamantica à magistris omnibus merito fuisse rejectam. Quæstio autem supponit dari in continuo hujusmodi indivisibilia.

Secunda nihilominus, eaque probabilior sententia affirmat, positis hujusmodi indivisibilibus, Christum, sicut sub singulis partibus specierum, ita & sub singulis etiam partium indivisibilibus verè & realiter totum esse presentem: ita Capreolus in quarto, dist. 10. quæst. 4. Sotus dist. 49. quæst. 4. art. sexto, addens non licere Theologo hoc negare, Nunnez quæst. 76. art. tertio, Valentia hic, quæst. 4. punct. tertio, Suarez hic, disp. 52. sect. 3. Albertinus Tomo secundo de prædicamento ubi, corollario primo, dubio quinto, Tannerus hic, disp. quinta, quæst. quinta, dubio primo, numero decimo quarto, & alii.

Hæc quoque videtur mens Sancti Thomæ, qui Christum eo modo ait esse sub speciebus panis, quo Angelus est in palmo spatii, Angelus autem intimè præfens hujusmodi spatio, nequit esse præfens illius partibus, & non indivisibilibus, alioqui presentia illius non esset continua, imò divideretur in omnes suas partes: idem ergo est de presentia Christi sub speciebus, sicut si anima rationalis in corpore, partibus ejus tantummodo esset præfens, non indivisibilibus, foret necessariò in infinitas, imò omnes suas partes divisa illius presentia.

Hoc argumentum à fortiori urget in eorum sententia, qui dicunt indivisibilia in continuo, non consecutivè se habere ad partes, sed intimè cum iis penetrari; in hac enim sententia evidens videtur totum Christum intimè presentem seu penetratum esse cum indivisibilibus specierum, cum partes ipsæ, quarum singulis intimè præfens est totus Christus sint cum indivisibilibus penetratæ: sicut si duo Angeli vel animæ sint in eodem palmo spatii, eique adæquatè correspondeant, implicat contradictionem ut tertius Angelus, imò homo, vel quodcumque etiam corpus existens in illo spatio, sit uni ex illis Angelis vel animabus intimè præfens, non alteri. In sententiã autem partes & puncta statuente sibi invicem consecutivè urget argumentum numero præcedente positum.

Dices: Hoc argumentum non habet locum nisi in opinione presentiam Angeli & corporis Christi ponente divisibilem, si autem statuatur indivisibilis, cessat difficultas; cum enim nulla omnino in eâ sint partes, evidens est non posse dividi in infinitas. Contra primò: Sectione enim sequente ostendemus hanc corporis Christi presentiam sub speciebus respectu spatii divisibilis statui debere divisibilem. Contra secundò, si namque dicatur hæc presentia esse indivisibilis, eadem imò fortasse major est difficultas; sicut enim si corpus Christi sit partibus tantum specierum præfens, non indivisibilibus, sequitur presentiam divisibilem dividi in partes infinitas, ita si presentia hæc sit indivisibilis, & solis partibus præfens, non indivisibilibus specierum, sequitur dari infinitas presentias totales indivisibiles, cum si Christus non sit intimè præfens indivisibilibus,

bus presentia esse anima, negant nisi Christum esse sub indivisibilibus.

III. *Secunda & probabilior sententia ait Christum non sub partibus tantum, sed sub singulis etiam indivisibilibus totum contineri.*

IV. *Docet S. Thomas in Christum esse sub speciebus, sicut Angelus est in palmo spatii.*

V. *In illorum sententiã, qui dicunt indivisibilia in continuo, evidens videtur totum Christum intimè presentem seu penetratum esse cum indivisibilibus specierum, magis urget prædictum argumentum.*

VI. *Objic. Prædictum argumentum non habet locum, nisi in sententiã presentiam Christi sub speciebus ponente divisibilem.*

toties

toties interrumpatur hæc præsentia atque interrumpitur præsentia divisibilis adeoque infinites.

VII.

Debere præsentiam corporis Christi coexistere punctis spatii præbatur exemplo durationis Angelicæ.

Rem hanc optimè declarat Suarez citatus exemplo durationis Angelicæ, quæ quia continua est, non partibus tantum temporis coexistit, sed punctis, alioqui non esset continua, sed singularis instantibus interrupta. Quod hic dicitur de coexistentia durationis respectu punctorum temporis, ut sit continua, idem dici debet de præsentia Angeli vel corporis Christi respectu punctorum loci, quibus tam respondere debet, ut sit permanenter continua, quam duratio instantibus temporis, ut sit continua successive.

VIII.

Præcipua ratio cur Christus sit sub indivisibilibus speciebus.

Ratio autem præcipua conclusionis est; ibi enim est corpus Christi post consecrationem, ubi antea erat aliquid substantiæ panis, sed sub indivisibilibus quantitatibus erat aliquid substantiæ panis, indivisibilia scilicet quibus partes panis inter se uniantur, & sine quibus substantia panis esset in omnes suas partes divisa; ergo etiam sub indivisibilibus quantitatibus est corpus & sanguis Christi, idque sive indivisibilia illa substantiæ panis dicantur panis, cum constant ex indivisibilibus materiæ & indivisibilibus formæ panis, sive tantum termini substantiæ panis; si enim sint panis, convertuntur per se in corpus Christi, si vero tantum vocentur termini, convertuntur saltem per concomitantiam; omnes enim partes converti nequeunt nisi una cum iis convertantur indivisibilia, ob rationes jam dictas.

IX.

Obicit Ergo sola panis superficies possit consecrari.

Dices: Ergo potest quis consecrare solam superficiem sine partibus. Primò, P. Suarez citatus putat, admissis indivisibilibus terminativis, hoc non repugnare. Secundò tamen, & forte melius dicit negari posse sequelam; indivisibile enim licet spectet ad constitutionem panis, non tamen est panis, nisi cum partibus, ac proinde nisi cum illis consecrari non potest, sicut materia circa quam, seu subiectum Baptismi est homo, & licet effectus Baptismi recipiatur in anima, hæc tamen sola baptizari non potest, & fortasse clarius hoc constat in pane qui consistit ex aqua & farina, secundum multos, & tamen aqua sola consecrari non potest, potest tamen una cum farina, ut affirmant plurimi.

X.

Obicit Ergo divisa hostia Christi non præsentiam acquirat sub nova superficie terminativa.

Dices secundo: Hinc sequi, quando divisa hostia, pro una superficie continuativa emergunt duæ terminativæ, Christum amissa priori præsentia in illa superficie, acquirere duas novas in superficiebus jam emergentibus, quod tamen sine nova consecratione videtur fieri non posse. Respondetur primò, videri mihi probabile non debere necessariò reddi Christum postea præsentem his superficiebus, sed solum partibus illis & punctis supra quæ pronuntiabatur forma consecrationis, idemque puto dici posse quantumcumque vel dividantur species, vel denuo inter se uniantur, quod à fortiori dicerem, si species vini non consecrati unirentur speciebus vini consecrati.

XI.

Nonnulli tamen asserunt, vel in hoc esse incommodi, si Christus sub novis illis superficiebus reddatur præsentis.

Secundò responderi potest, quod cum Suario sectione illa tertia dicunt Recentiores aliqui, nullum esse inconveniens ut mutatis his indivisibilibus, Christus relicta præsentia quam sub illis habuit, statuatur sub novis; hoc enim, inquiunt, naturali quadam sequela sit ad primam Christi collocationem sub speciebus; neque hoc censetur mutare præsentiam simpliciter, sed solum secundum quid, cum non occupet novum spatium, sed idem diverso modo terminatum.

SECTIO TERTIA.

Sitne hæc Christi præsentia sub speciebus, & unio cum iisdem divisibilis, an indivisibilis.

VOLUNT aliqui & præsentiam & unionem Christi cum speciebus esse omnino indivisibilem, & ex parte specierum & corporis Christi instar ubicationis Angelicæ in multorum sententiâ; unde, inquiunt, sicut hæc mutata vel minima parte spatii tota perit, & alia totalis emergit, ita ablata vel minima parte vel specierum, vel corporis Christi; tota, inquiunt, unio & præsentia destruitur, & illius loco alia totalis succedit.

Alii affirmant tam unionem hæc quam præsentiam, & actionem corporis Christi in Eucharistia productivam, esse divisibilem ex parte corporis Christi, ita ut alia sit pars unionis, & præsentia quæ terminatur ad manum, alia quæ ad pedem, caput, &c. sicque, inquiunt, si auferretur pars aliqua corporis Christi, non destrueretur tota unio, præsentia, vel actio, sed illa sola pars earum, quæ huic parti respondet: dicunt tamen hæc unionem, actionem, & præsentiam esse indivisibiles ex parte specierum, ita scilicet ut quavis minima pars unionis, quæ respicit unam solam partem corporis Christi, & divisibiliter respiciat omnes partes specierum, & consequenter indivisibiliter, cum constituat quamvis partem sub omnibus speciebus, unde minima parte specierum ablata dicunt perire totam illam unionem, & novam emergere, sicut qui unionem inter corpus & animam in homine ponunt spiritualement, & indivisibilem, dicunt ablata quavis parte corporis totam unionem deperdi, & aliam illius loco succedere.

Existimo tamen quoad actionem conservativam corporis Christi non esse indivisibilem, sed eandem qua conservatur Christi corpus in cælo; licet enim quoad species panis & vini cum auferatur subiectum, quod in genere causæ materialis concurrebat ad earum productionem, & conservationem, necessariò mutari debeat actio, & illas necesse sit conservari per actionem creativam; at vero circa corpus Christi nullum principium actionis tollitur, unde quamvis existat diverso modo in Sacramento, quam in cælo, hoc tamen non arguit debere mutari actionem, sed sufficit eidem actioni dari similem modum existendi, ei quam habet Christus ipse.

Verum quidem est, si diceremus, quod affirmant recentiores aliqui, nempe actionem productivam corporis Christi in Eucharistia esse simul unionem ejusdem cum speciebus, tunc necessariò deberet esse diversa, cum actio in cælo hoc non habeat, diversum autem prædicatum arguit entitatem diversam. Nullam tamen video necessitatem identificandi actionem cum unione, unde cum prior actio sufficiat ad id præstandum, ad quod requiritur actio, non est cur mutetur, sed solum ut addatur illud quod deest ad conversationem faciendam, nempe unio.

Quoad unionem verò, si terminaretur tantum ad partes corporis Christi, etsi nullam videam repugnantiam cur non possit esse indivisibilis licet diffundatur per spatium aliquod, ut ad latitudinem hostiæ, ita nec est ulla necessitas, etsi tantum

I.

Dicunt nonnulli, unionem & præsentiam Christi sub speciebus, tam ex parte specierum, quam corporis Christi esse indivisibiles.

II.

Aliorum opinio est, unionem & præsentiam, & actionem productivam corporis Christi, divisibiles esse ex parte corporis, indivisibiles vero ex parte specierum.

III.

Actio conservativa corporis Christi in Eucharistia est divisibilis.

IV.

Si actio conservativa corporis Christi identificaretur cum unione, non esset eadem cum actione in cælo.

V.

Unio, si ad partes Christi corporis terminaretur, posset esse indivisibilis.

ad partes corporis Christi terminaretur, eam statuendi indivisibilem. Prima pars probatur; cum enim omnes partes corporis Christi sint diffuse per illud spatium, ubique habet suum terminum adæquatum. Secunda etiam pars constat: sicut enim sunt plures uniones totales possibiles inter eadem extrema, ut inter idem corpus & eandem animam, ita nulla apparet repugnantia, cur non sint possibiles uniones partiales inter eadem omnino extrema.

VI. Unio hac inter corpus Christi & species est ex parte specierum indivisibilis.

Tandem dico, hanc unionem esse divisibilem ex parte specierum, ita ut si tollatur una pars quantitatis vel alterius accidentis, non necessario perire debeat tota unio, sed illa solum ejus pars, quæ tali specierum parti responderet. Ratio est, quam fusè tradidi disp. 13. Physicorum, sect. 5. & 6. quia cum unio secundum omnes sit relatio transcendentalis per modum actualis exercitii ad suum terminum, implicat ut sit ibi ubi non est ejus terminus, cum ergo tota quantitas non sit in omni parte hostiæ consecratæ, nec potest in omni ejus parte esse tota unio, si quantitatem respiciat indivisibiliter, alioqui sicut in uno loco potest esse sine suo termino adæquato, ita & in uno tempore, saltem inadæquato, imo sicut potest in loco inadæquato esse sine termino totali, ita & sine omni termino, in quo loco sequeretur esse & non esse unionem, unio enim actu non uniens videtur quid omnino impossibile, cum omnes constituent modos tanquam actualia exercitia, & eorum entitatem dicant esse actum secundum: sed de hoc alibi.

VII. Obje. Si unio sit divisibilis ex parte corporis Christi, dabitur infinitus actus.

Dices, si hæc unio statuatur ex parte corporis Christi divisibilis, sequitur infinitum actu secundum partes determinatæ magnitudinis; cum enim sint in corpore Christi infinitæ partes, quæ omnes extenduntur per totam magnitudinem hostiæ, erunt etiam infinitæ partes unionis, æqualis magnitudinis cum hostiâ. Respondetur primò, vel ob hoc argumentum statui posse hanc unionem indivisibilem ex parte corporis Christi, ita ut licet sit diversitas in partibus unionis secundum diversitatem partium specierum, unaquæque tamen minima pars unionis terminetur ad totum Christum. Secundò dico, licet statuatur divisibilis unio ex parte Christi, ita ut sit diversa unio quæ terminatur ad unam partem & ad aliam, omnes tamen simul facere unam unionem totalem. Et quoad hoc eadem est difficultas de quantitate hostiæ, quæ secundum profunditatem dividi potest in infinitum, non tamen sunt ibi partes simpliciter infinitæ, quia sunt proportionales & communicantes, hæcque est difficultas continui, & rebus omnibus communis.

VIII. Dices: si Christus sit in hostiâ consecratâ indivisibiliter, sequitur nullam omnino illie esse ejus partem.

Objicies primò contra hanc indivisibilem presentiam Christi in Eucharistiâ; sequitur enim nullam esse Christi partem in hostiâ consecratâ, non manum, non caput, non oculum, &c. Probat sequela: Singulæ partes habent certam figuram, ut oculus est globosus, manus habet hanc, caput illam figuram, &c. at in Eucharistiâ omnia sunt penetrata, ergo nulla omnino est figura.

IX. Resp. Figuram esse duplicem, organicam & situalem.

Respondetur, figuram duplicem esse, organicam alteram, seu entitativam, alteram situalem, seu localem. Partes ergo corporis Christi in Eucharistiâ retinent priorem figuram, quæ nihil aliud est, quam talis dispositio, seu compositio partium in ordine ad se. Unde cum non discontinuentur ullæ partes corporis Christi per positionem sub speciebus, manet eadem figura or-

ganica, sicut & in manu extensa & plicata, in homine stante & sedente, &c.

Verum quidem est figuram situalem seu localem partium corporis non habere Christum in Eucharistiâ, cum illa connotet talem partium extensionem in ordine ad locum. Ideo verò adhuc retinent partes corporis Christi figuram entitativam seu organicam, quia retinet adhuc Christus partes entitativas taliter inter se connexas, ut potant talem situm; oculus exempli gratia in Eucharistiâ est circularis organicè, quia habet partes undique taliter distantes à centro, & quæ si suæ relinquenterentur naturæ, in talem se situm redigerent.

X. Partes corporis Christi in Eucharistiâ non habent figuram situalem.

Objicies secundò: Si corpus Christi indivisibiliter statuatur sub speciebus, sequitur non magis distare unam partem ab aliâ, quam reliquas omnes, quod tamen videtur omnino falsum; magis enim distat pes à capite, quam collum vel humerus. Respondetur eodem modo, distinguendo duplicem distantiam, quantitativam & localem: hæc in eo consistit, quod partes occupent partes spatii, ita inter se localiter distantes: illa nihil aliud est quam quod inter unam partem & aliam tanta quantitas interjiciatur secundum naturalem illam compositionem, quanta sufficeret, si naturæ suæ relinquenteretur ad tantum spatium replendum. Secunda ergo distantia reperitur inter partes corporis Christi in Sacramento, non prima.

XI. Dices: si Christus in Eucharistiâ sit sub Sacramento, omnes ejus partes equaliter inter se distant.

Quæres: Utrum corpus aliquod existens modo indivisibili, sicut existit corpus Christi in hoc Sacramento, possit dividi. Respondetur loquendo naturaliter, & de materiali divisione, quæque instrumento corporeo fiat ut cultro, vel alio hujusmodi, non posse. Nulla tamen est repugnantia, quo minus possit Deus discontinuationem unius partis ab aliâ efficere, lineam aliquam, vel superficiem destruendo, imò & cur nequeat aliquam partem annihilare, relictis reliquis.

XII. Corpus modo indivisibile existens non potest naturaliter dividi.

SECTIO QUARTA.

Quid sub speciebus ponatur ex vi verborum, quid per concomitantiam.

COCHLAUS libro secundo Miscellaneorum capite nono refert Lutherum prædictam distinctionem à Theologis passim usurpatam in hac materiâ, de iis scilicet rebus, quæ ex verborum, & quæ per concomitantiam in Sacramento ponuntur, risisse, & ut inanem planè ac inutilem rejecisse. Hæc tamen distinctio, non Theologorum tantum omnium autoritate, sed ipsius etiam Concilii Tridentini calculo est firmata; sessione enim decimâ tertiâ, capite tertio eam expressè tradit, ac sigillatim quid in hoc Sacramento ex vi verborum, quid per concomitantiam ponatur, exprimit. Quare, inquit Suarez hic, disp. 51. sect. 3. licet non sit manifesta hæresis dictam distinctionem negare, nullus tamen citra ingentem temeritatem, & gravem errorem illam negare potest.

Lutherus hanc distinctionem ut inanem & inutilem rejicit.

Ut ergo ad rem accedamus, in hoc Sacramento est totus Christus Deus homo, id est constans ex corpore & animâ, carne, sanguine simul cum quantitate, & aliis accidentibus, quæ vel localia non sunt, vel saltem peculiarem cum alio loco

II. Totus Christus, Deus & homo constans ex corpore & loco

animâ, car-
ne & dy-
guine, &c.
est in hoc
Sacramen-
to.

loco connexionem ex aliquo contingente non habent. Unde est in Eucharistiâ temperamen- tum primarum qualitatum, imo & secundarum, quæ Christi corpori connaturaliter debentur, ut sunt mollities carnis, ossis durities, item qua- tuor humores, & alia hujusmodi. Est etiam ibi divinitas, subsistentia verbi, unio hypostatica, imo & tota Trinitas. Hic ergo quarimus ex his quænam sint in hoc Sacramento per se primò, seu ex vi verborum, quæ per concomitantiam.

III.

Ex vi ver-
borum poni-
tur id, quod
directè per
verba signi-
ficatur.

Notandum, id dici poni ex vi verborum in hoc Sacramento, quod per verba directè signifi- catur, seu, quod eodem recidit, cuius præsentia requiritur, ut verba sint vera: cum enim sint præctica, id quod significant efficiunt. Id vero dicitur poni per concomitantiam, quod non præ- cisè & directè significatur per verba, consequen- ter illius præsentia in Sacramento ad verborum veritatem non est necessaria, sed quod cum re illâ, quæ per verba directè significatur, & ponitur, unionem habet.

IV.

Corpus Chri-
sti in Eucha-
ristiâ poni
ex vi verbo-
rum, est
certissimum.

Certum ergo in primis est corpus Christi poni in hoc Sacramento ex vi verborum; hoc enim ab omnibus receptum est, & in Concilio Tridentino definitum sessione 13. capite tertio: quanta autem in hoc est inter Orthodoxos omnes con- sensio, tanta quid per corpus intelligatur est dif- fensio; esto enim certum videatur per hanc par- ticulam intelligi materiam primam, ex qua cor- pus Christi constituitur, ut affirmat Sanctus Tho- mas quæst. 76. articulo primo, ad secundum, & Doctores communiter in quarto, dist. decima, unde non carnem tantum, sed ossa etiam, & nervos complectitur, probarique videtur ex illa voce *meum*, quæ materiam illam designat, quæ constituit corpus Christi completum & integrum. Difficultas tamen est, utrum hæc particula *cor- pus* aliquid aliud non dicat præter materiam, nempe animam, vel dispositiones, aut formam aliquam partialem corporeitatis, &c.

V.

Per corpus
aliqui intel-
ligi volunt
solum ma-
teriam pri-
mam.

Aliqui ergo ut Gabriel volunt per corpus hic intelligi solum materiam primam, Sotus, Ledes- ma, & alii apud Vasquez disp. 186. cap. 2. num. 16. per corpus dicunt intelligi materiam connotando animam rationalem, Caietanus, Ferrara, & alii volunt ex vi hujus vocis *corpus* poni gradum me- taphysicum corporis prout poni solet in prædica- mento substantiæ. Suarez hic, disp. 51. sect. 4. vult ex vi hujus vocis poni corpus, id est partem physicam hominis, non tamen solum materiam primam, sed hanc simul cum animâ, non quidem hæc in particulari, sed secundum rationem com- munem animæ, in quantum scilicet dat rationem corporis organici: Vasquez vult poni ex vi hujus vocis *corpus* physicum, non tamen sine formâ substantiali, non determinatâ, sed sub disjun- ctione, nempe vel cum forma substantiali viva, vel cadaverica.

VI.

Scotus &
alii nomine
corporis in-
tellegunt
materiam
cum formâ
corporeita-
tis.

Scotus & alii, quos sequitur Coninck quæst. septuagesimâ sextâ, art. secundo dicunt per cor- pus significari materiam primam cum formâ par- tiali corporeitatis, per quam constituitur in esse corporis, & hæc, inquit, recedente animâ manet, & ratione hujus dicitur idem corpus vi- vum & mortuum, cum & materia & forma tri- buens denominationem corporis sit eadem.

VII.

Opinio hæc
supponit fal-
sa principia
Philosophica

Hæc sententia supponit falsa principia Philo- sophica, nempe hujusmodi formas partiales: & breviter rejicitur; primò enim vel hæc forma corporeitatis complet materiam vel non, si pri- mum, ergo non potest stare cum animâ ratio-

nali; si secundum, ergo recedente animâ ratio- nali debet accedere alia forma, simul cum hac formâ corporeitatis, cum non possit materia na- turaliter manere incompleta; si enim possit ma- nere incompleta, ergo & sine omni formâ, cum tamen Scotus ideò ponat hanc formam, ne ma- teria maneat incompleta.

Secundò rejicitur, quia si statuatur hæc forma, sicut eam statuunt adversarii, ut nimirum maneat expulsâ formâ viventis; ergo & manere debet in materiâ, destructâ animâ equi, in o & in lig- no destructâ animâ vegetativâ arboris manere de- beret forma illa incompleta ad constituendum lignum, quis autem sibi persuaserit non esse lig- num compositum æquè completum ac est lapis, vel ferrum.

Tertiò, & præcipuè, quia forma secundum Aristotelem est ratio rei, seu ultimò determinans materiam ad talem speciem, & ultimò constitu- tiva compositi substantialis, in quam tanquam in ultimum refunditur quòd compositum sit hoc, ergo implicat hujusmodi forma subordinata; hæc enim non ultimò constitueret compositum, nec determinaret materiam, qui tamen est conceptus formæ juxta Aristotelem, imò hæc forma habet conceptum huic planè oppositum, nam ex essentiâ suâ ita petit non ultimò constituere compositum, ut petat aliud constitutum subsequi, ergo so- lum est quedam dispositio ad formam substantia- lem, & accidens, cum hic sit conceptus acci- dentis, de quo plura dicta sunt libro primo Phy- sicorum, cum de formâ substantiali.

Dices cum Patre Coninck: si quando mori- tur homo materia habeat novam formam cada- veris, sequeretur corpus Christi verè in triduo fuisse corruptum; corrumpitur enim id quod in aliam substantiam diversam mutatur; hoc autem est contra illud Actuum secundo: *Caro ejus non vidit corruptionem*. Sed hoc nullius momenti est; eo enim tantum sensu dicitur corpus Christi mor- tuum incorruptum, quod scilicet in vermes aut cineres non abierit, licet priùs compositum de- structum fuerit & aliud illius loco successerit. Deinde multi dicunt, etsi in aliis corporibus mortuis succedat forma cadaverica, loco animæ rationalis, in Christo tamen ob specialem ratio- nem contrarium contigisse: ita censent Henricus & Marsilius apud Suarium Tomo secundo in ter- tiam partem, disp. 38. sect. 3.

Omissis aliis opinionibus, probabilius videtur per corpus hic intelligi materiam primam quan- titate & variâ accidentium complexione, nempe tali vel tali figurâ, raritate, densitate, &c. le- cundum diversam membrorum compactionem organizatam, hoc enim modo sufficienter intel- ligitur materiam primam esse corpus organicum, prout ab Aristotele & Philosophis capitur corpus organicum, dum in ordine ad illud definitur ani- ma, & dicitur esse *actus corporis physici organici, potentia vitam habentis*.

Ex quâ etiam definitione habemus, latiùs pa- tere corpus organicum, quam corpus vel vivum, vel cum dispositionibus vitalibus, cum ad distin- ctionem alterius corporis addatur *potentia vitam habentis*, ac proinde verba fuissent verâ in triduo, si ab aliquo ex Apostolis fuissent tunc prolata, & tamen non fuisset tunc positum sub speciebus corpus, vel vivum, vel cum dispositionibus vi- talibus: si tamen corpus Christi fuisset redactum in cineres, non fuisset positum ex vi verborum sub speciebus, si quis ea tunc protulisset.

VIII.

Si in homine
si hujusma-
di forma,
ergo & in
ligno, quis
autem dicit
lignum per
se non esse
æquè com-
pletum ac
est lapis vel
aqua.

IX.

Hæc forma
corporeitatis
est contra
rationem
& conceptû
formæ à Phi-
losophis as-
sumam.

X.

Obis. Se-
queretur
corpus Chri-
sti in triduo
verè fuisse
corruptum.

XI.

Dicendum
per corpus
Christi hoc
loco intelli-
gi materiam
primam tali
vel tali co-
plexione ac-
cidentium
organiza-
tam.

XII.

Latiùs patet
corpus orga-
nicum quam
corpus vi-
vum, vel
cum dispo-
sitionibus
vitalibus.

Dices

XIII.
Hinc tamen
non sequitur
substantiam
panis con-
verti in ac-
cidentia cor-
poris Christi.

Dices, ergo substantia panis convertitur in hæc accidentia. Vasquez disp. 187. concedit consequentiam. Melius tamen negatur; accidentia enim corporis Christi non substant proprie nec uniuntur accidentibus panis, ac proinde non exigunt substantiæ panis destructionem; in illud autem solum convertitur substantia panis, quod ob unionem cum speciebus panis, habet cum illius substantiâ oppositionem in ratione substantiæ accidentibus.

XIV.
Videm totum
sanguinem ex
vi verborum
ponatur sub
speciebus.

Quoad sanguinem, idem dicendum cenfeo, si informetur animâ rationali, si verò habeat formam sibi peculiarem, tunc dici potest poni totum sanguinem ex vi verborum sub speciebus consecratis.

XV.
Quam in
hoc Sacra-
mento po-
nantur per
concomitan-
tiam.

Unio itaque hypostatica, anima, divinitas & subsistentia verbi ponuntur per concomitantiam in Sacramento, dotes etiam corporis gloriosi, item gratia & reliqua dona supernaturalia. Dices, vox *meum* videtur peculiari modo denotare subsistentiam Christi, ergo illa ponitur ex vi verborum, & non tantum per concomitantiam: quod à fortiori urget de unione. Respondetur cum Patre Suarez disp. 51. sect. 6. licet vox *illa meum* denotet unionem illius corporis, cum verbo, non tamen denotare quod debeat habere unionem illam ubicumque est. Unde etsi fingere corpus quod ponitur in Sacramento non habere ibi unionem cum verbo, adhuc verè diceret Christus: *Hoc est corpus meum*; ad hoc enim sufficit quod aligubi sit ipsius. Nec etiam cor-

pus formaliter significat corpus subsistens, sed tantum partem substantialem naturæ humanæ; rectè enim dicitur humanitas componi ex corpore & animâ, cum tamen humanitas non includat subsistentiam, nec est major ratio cur corpus in conceptu suo involvat subsistentiam, quam anima, quæ tamen prout hæc voce significatur, non includit subsistentiam.

Pater etiam & Spiritus Sanctus sunt per concomitantiam in hoc Sacramento ratione naturæ, quam habent cum Filio communem. Dices, ergo quando communicamus, sumimus & manducamus etiam Patrem & Spiritum Sanctum, Nego consequentiam; sicut enim non dicitur Pater aut Spiritus Sanctus pro nobis passus aut mortuus ratione hujus identitatis in naturâ, ita nec dicuntur manducari; hæc enim ratione communicationis idiomatum peculiari modo competunt Filio, hæc siquidem denominationes peculiariter cadunt supra suppositum.

Difficultas est: Utrum quantitas & reliqua accidentia organica carnis, ossis, &c. sint in Sacramento ex vi verborum, an tantum concomitanter: qua in re cum supra dixerimus per corpus intelligi corpus organicum, seu diversis accidentibus diversâ humani corporis membra constituentibus dispositum, videtur veritas verborum requirere, ut hujusmodi accidentia in Sacramento ponantur, & consequenter existimo probabilius cum Patre Vasquez, poni ex vi verborum & non merè per concomitantiam.

XVI.
Pater etiam
& Spiritus
Sanctus sunt
in Euchari-
stia per con-
comitantiam.

XVII.
Quantitas
& reliqua
accidentia
organica
corporis
Christi po-
nantur in
Eucharistia
ex vi ver-
borum.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA S E X T A.

*De iis quæ Christus agere potest aut pati
prout in hoc Sacramento.*

SECTIO PRIMA.

*Utrum Christus ut in hoc Sacramento
moveri possit aut alterari, vel
alia corpora alterare.*

I.
Quo sensu
dicas S. Tho-
mas corpus
Christi in
Eucharistia
non existere
localiter.

ATER Suarez in Commentario articuli quinti, questionis 76. rectè advertit, dum Sanctus Thomas illic docet corpus Christi non esse in loco; seu non existere localiter, solum velle, non existere in loco commensurative, seu modo quantitativo, ita ut contineatur ab ultimâ superficie illius quantitatis, eo modo quo res una quantitativa continet aliam, corpus autem Christi ita est sub quantitate panis, ut intemè præsens sit omnibus illius partibus & punctis, quod vocat Sanctus Thomas esse in iis per modum substantiæ.

Dicendum itaque, Corpus Christi verè moveri in Sacramento motis speciebus. Probatur: definit enim Concilium Tridentinum sessione 13. capite quinto & sexto, & canone sexto & septimo, Sanctissimum hoc Sacramento, quod non solas species, sed etiam corpus Christi includit, solemniter circumgestari, deferri ad ægros, manducari, &c. Hæc autem omnia innunt motum localem, cum non species tantum, sed etiam corpus Christi verè & propriè fiat de novo præsens successivè diverso spatio, qui antea præsens non erat. Neque hoc negavit sanctus Thomas quest. septuagesima-sexta, ut vult Caietanus, sed solum ait non moveri per se, sed tantum per accidens, motis speciebus.

Ad hunc autem motum Christi per accidens, seu ad motum alterius, sufficit motum illum ab agente naturali fieri in speciebus, & ubicationem novam, quo motu & ubicatione productâ sequitur ob unionem illam physicam & alligationem corporis

II.
Christi cor-
pus motis
speciebus
verè move-
tur in Eu-
charistia.

III.
Quo pacto
corpus Chri-
sti movetur
ad motum
specierum.